

lás persze beletartozik az értelmező szótár anyagába, s ezért nem is a szinonimaszótár legfontosabb része, de mindenképpen hozzájárul a szó feldolgozásának teljességéhez.

A szótárat lapozgatva, a címszókat böngészve, egyre inkább rádöbbenünk a magyar nyelv gazdagságára, kifejezőerejére. S ez a felismerés, a felsorakozó példák láttán, mindenképpen vonzóvá teszi ezt a most megjelent, nyelvészeti igen jelentős művet nem csupán az írással fog-

lalkozók soraiban, de ugyanúgy mindazok körében, akik anyanyelvük művelésével igyekeznek hozzájárulni ahhoz, hogy minél teljesebbé tegyék kulturális fejlődésünket. A szép, szabatos, mindenki által árnyalataiban is érthető írás és beszéd feltétlenül hozzásegít mindannyiunkat ahhoz, hogy jobban megértsük egymást, és ezzel lényegében közelebb is kerüljünk egymáshoz. És éppen ezt segíti elő ennek az értékes műnek a megjelenése is.

KOLOZSI TIBOR

NÉGY HÁBORÚS KÖNYV

PARTIZÁNHARCUNK ÉRDEKFESZÍTŐ DOKUMENTUMAI

MOMČILO STEFANOVIĆ: *A nagy háború kis hősei.*

VLADIMIR NAZOR: *Partizánlegendák.*

Forum, Újvidék, 1977.

Nem jelentéktelen esemény egyetlen könyvbarát számára sem, ha olvasmányainak gyűjteménye két olyan újdonsággal is gazdagodik szinte azonos időben, amely háborús múltunk dicső pillanatait, még pontosabban a népfelszabadító harc hősi küzdelmeit idézi. Az olvasó számára ugyanis mindig nagy élményt jelent, ha egy letűnt idő, egy több évtizeddel mögöttünk hagyott történelmi korszak jövőt formáló sorsfordulóira tekinthet vissza, és pedig azoknak az érdemeknek, eredményeknek, akarásunkat és kitartásunkat dicsérő vívmányoknak az ismeretében és birtokában, amelyek egykor még csak álmai, vágyai, megvalósulásra váró céljai voltak egy hősi harcot vivő, szabadságért és alapvető emberi jogokért küzdő nemzedéknek.

A népfelszabadító háború újra és újra szívesen felkeresett területe alkotóknak és művészetpártolóknak egyaránt, amihez talán szükségtelen is magyarázatot fűzni, hiszen nem egyszer bebizonyosodott már —

akár a hazai könyvkiadás, akár a hazai film tapasztalataira gondolunk —, hogy az ilyen témákat feldolgozó alkotások, mivel mindig tudnak nyújtani a valóságból egy-egy új és izgalmas részletet, bármennyi készül is belőlük, a közönség részéről mindig érdeklődésre tartanak számot. Nem kétséges, hogy alapjában véve éppen ennek a nemzedékneként meg-megújuló érdeklődésnek a tiszteletben tartása vezérelte a Forum Könyvkiadót is akkor, amikor Momčilo Stefanović és Vladimir Nazor könyvének megjelenésére vállalkozott. És ha mindehhez hozzáteesszük még azt is, hogy az előbbi kiadvány igaz, megtörtént, szemtanúk által elbeszélte, a széles olvasóközönség előtt eddig még aligha publikált partizántörténeteket, az utóbbi, vagyis a Nazor-könyv pedig egy író, alkotó, egy művészember közvetlen átélések útján rögzített háborús élményeit, harctéri benyomásait tartalmazza, akkor értékeiben még nagyobb hangsúlyt kell adnunk a kiadó e két vállalko-

zásának, amely egyrészt egy dokumentumjellegű, másrészt pedig egy háborús szépirodalmi olvasmánnyal ajándékozott meg bennünket.

Mint mondtuk, Momčilo Stefanović *A nagy háború kis hősei* című könyve szemtanúk által elbeszélte partizántörténetek gyűjteménye, olyan történeteké, amelyeknek az a közös vonásuk, hogy csupa gyerekekről szólnak, nyolc-tíz éves lánykákról és fiúcskákról, akik életüket kockáztatva és sokszor életüket áldozva segítettek az idősebb harcosokat akcióik eredményes kivitelezésében, megvalósításában. A könyv minden egyes története rendkívül izgalmas és fordulatos olvasmány, ezen túlmenően pedig mindegyik tartalmaz egy fontos üzenetet is a bátorság és önzetlenség, az igazság- és hazaszeretet szépségéről, ami, ha iskolai olvasmányként a diákok kezébe jut, pedagógiai szempontból bármikor biztos sikerrel használható. A legendáris Boško Buháról, a bámulatosan szép kis Danica leleményességéről, a hősi halált halt Veljkóról, Hamdijáról és Draganról, az alig tizenkét éves Branko futárról, a Cevicának becézett kis bosnyák legény hősies kitartású meneteléséről és még sok hasonló példamutató történetről ugyanakkor

bizonyára a felnőtt olvasók is szívesen olvasnak majd Momčilo Stefanović könyvében, amelyben neves közéleti dolgozók, ismert politikusok, egykori harcosok visszaemlékezései kaptak helyet.

A *Partizánlegendák* címet viselő kiadvány Vladimir Nazor, a neves partizánköltő és irodalmár verseit és naplójegyzeteit tartalmazza, tehát azoknak az élményeknek és tapasztalatoknak, megfigyeléseknek és benyomásoknak a művészi interpretálását, amelyek a háború viharában készítették megnyilatkozásra az érzékeny alkotói lelket. A harcosok körében általános népszerűségnek örvendő Nazor e könyv oldalain megjelent, Acs Károly és Tornyosi Péter fordításában magyarra átültetett darabjai sok izgalmas részletet írnak le a partizánháborúnak, jellemzik Tito elvtárs elszántságát és megingathatatlan céltudatosságát, a harcosok bátorságát és hazaszeretetét és nem utolsósorban lírai képet nyújtanak egy-egy tájról, vidékről, amelyen a partizánokat fáradhatatlanul kísérő költő a menetelések alkalmával áthaladt. És noha Nazor írásai nem első ízben kerülnek a magyar olvasók kezébe, bizony állítható, hogy a *Partizánlegendák* című kiadvány izgalmas olvasmányt ígér minden irodalombarátnak.

FÉKETE ELVIRA

ELLENFENYBEN

MILORAD JANKOVIĆ: *Maros menti ének*.
Európa Könyvkiadó, Budapest, 1977.

A legenda szó hallatán vegyes érzelmek támadnak az emberben, ami a hitelességet illeti. A legendának mégis van történeti és történelmi hitele, még ha hozzávetőleges is. A Pero-legenda igazolja ezeket a sajátosságokat.

1735 a nevezetes dátum, akkor tör ki a híres Pero Szegedinac-féle lázadás. A Maros menti Árad, török, francia, lengyel, szerb, magyar nemzetiségek szigete. Ebben a környezetben hangolódik, érlelődik — Pero kapitánnyal az élen — a német csá-

szári leigázók, betolakodók elleni kitörés. A sziléziai harcterről visszarendelt katonák kézmelege még a fegyveren van, a megbízhatatlanság bélyegével a homlokukon, végleg eldönti hovatartozásukat. Mennyire egyenlőtlen az a küzdelem, amely csak szellemében, meggyőződésében erős, minden fizikai és egyéb erőnlét nélkül.

Pero Szegedinac lázadása ilyen pillérekre épült.

Forog a malomkerék. Együtt öröklődik a szerb—magyar testvérség,